

Írta: Herczog Mária

MIÉRT HAGYTUK, HOGY ÍGY LEGYEN?

A végzős pedagógushallgatók 14 százaléka megrögzött előítéletes, vagy kifejezett rasszista, és mindössze 7 százalékuk tekinthető teljesen előítélet-mentesnek, toleránsnak és nyitottnak – számolt be a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, Kaltenbach Jenő. A vizsgálat alapján (amely a kisebbségi jogok érvényesülését nézte meg a felsőoktatásban) számos ajánlást fogalmaztak meg az oktatási tárcának.

Az ombudsmani vizsgálat során az összes végzős nappali tagozatos pedagógushallgató tíz százalékának a véleményét mérték fel, azonban az eredmények nem tekinthetők teljesen reprezentatívnak, mivel az intézmények végezték a kérdőívre válaszoló hallgatók kiválasztását, és némileg eltértek a célul tűzött mintától. A tájékoztató jellegű adatokból kitűnik: kétszer annyi a rasszista, mint a toleráns pedagógusjelölt (14 százalék előítéletesen szemben 7,4 százalék nyitott). A hallgatók 36,5 százaléka enyhén előítéletes, ami azt jelenti, hogy a tudomásul veszik az európai normákat, és igyekeznek ahhoz igazodni, ám ezt nem minden esetben sikerül fenntartások nélkül megtenniük. Az előítéletesek másik csoportja (38,5 százalék) ellenséges érzelmek nélkül viszonyul az „együttélés kényszeréhez”, ám a romákat nem tekintik egyenrangú félnek. A megkérdezettek 80 százaléka nem tanítana olyan helyen, ahol romák vannak többségben. A dunántúli intézmények hallgatói általában toleránsabbak és nagyobb tudással rendelkeznek ebben a kérdésben, mint a többiek – állapítható meg a felmérésből. Az előítéletes hallgatók többségének szemléletmódja alakítható – vélik a kutatásban részt vevő szociológusok, akik szerint ebben az intézményeknek is szerepet kell vállalniuk. A pedagógusoknak döntő szerepük van a cigánygyerekek sorsának alakulásában, ezért nagyon fontos a hozzáállásuk. Súlyos hiányosságok és elmaradások vannak a nyolc évvel ezelőtt életbe lépett kisebbségi törvény alkalmazása kapcsán – derült ki a vizsgálatból, ezért számos ajánlást fogalmazott meg az ombudsman az Oktatási Minisztériumnak. Javasolják, hogy a szaktárca intézkedjen a hiányzó népismereti tananyagok, kerettantervek és a részletes nemzetiségi érettségi követelmények mielőbbi kidolgozása érdekében. Hiányosságokat tapasztaltak a nemzetiségi szaktanárképzésben is, amiket a szaktárcának kezelnie kellene.

A középiskolások csupán egyharmada mondta azt, hogy nem zavarná, ha a padtársa valamilyen kisebbség közé tartozna – derül ki abból az elemzésből, amely során 2600 utolsó éves gimnazista, szakközépiskolás és szakmunkásképzős fiataalt kérdeztek meg. A kutatás alapján – annak ellenére, hogy a megkérdezetteknek alig volt kapcsolatuk a kisebbségekkel – a romákkal szemben a legerősebbek az előítéletek-adta hírül a Roma Sajtóközpont Míg a szakközépiskolások és szakmunkástanulók hajlamosabbak a nyers, radikális, és közvetlenül is diszkriminatív megnyilvánulásokra, addig a gimnazisták körében inkább „szalon-előítélet” és valamiféle „úri lenézés” volt jellemző a kutatók szerint. Ugyanakkor a megkérdezettek ismeretei meglehetősen hiányosak voltak a kisebbségekkel, és a romákkal kapcsolatban is. A mintában csak elvétve fordultak elő pozitív vagy semleges, megértő és befogadó megnyilatkozások (mint például a kulturális értékek fontossága, a romákat sújtó magas munkanélküliség, a sokak életét meghatározó szegénység). A középiskolások 60 százaléka utasítja el teljesen a romákat – őket a románok, az oroszok, szlovákok és zsidók követik. A szakmunkástanulók 78%-a nyilatkozott úgy, hogy a cigánysággal és a zsidósággal szemben negatív érzései vannak. A kutatók a felmérést más elemzésekkel

összevetve arra a megállapításra jutnak, hogy az elutasító attitűd az életkorral előrehaladva tovább növekszik. [origo]

Az előbbi cikket az Origo internetes újságban találtam, és tulajdonképpen nem is kellene kommentárt fűzni hozzá, csak azon elgondolkodni, hogy ki és hogyan neveli a gyerekeket, hol és miért alakul a véleményük, ahogy ezt a felmérés tükrözi. Legfőképpen pedig azon kellene elmélkedni – jó lenne közösen is –, hogy mit lehetne tenni, hogy ez a kép változzon, hogy ne kelljen szégyellnünk magunkat, és segíthessünk mindenkinek megérteni, hogy a gyűlölet, intolerancia, kirekesztés mindig annak a jele, hogy nem érezzük magunkat jól a saját bőrünkben, nem vagyunk elég biztosak magunkban, nem tudjuk és nem akarjuk elfogadni a partneri viszonyt, a gyengék segítségének szükségességét méltóságuk tiszteletben tartásával és a jobbak, erősebbek elfogadását, tiszteletét, ha az tiszteletet parancsol.

Nem lenne jó olyan világban, országban élni, ahol az alábbi adatokat tükröző közvélekedés elfogadott, a pedagógusok ezt adják tovább, és nem történik semmi érdemleges a megváltoztatására úgy, hogy valamennyiünknek jobb legyen.